

Ovttasbargošiehtadus Sámedikki ja Innovašuvdna Norgga gaskka.

1. Duogáš ja ulbmil.

Sámedikki ealáhusovddideami ulbmilin lea nana ja ealli sámi servodat bissovaš ássamiin ja buotbeallásaš ealáhuseallimiin. Sámedikkis lea deatalaš ovddasvástádus sámi guovlluid ealáhusovddideamis. Sámediggi háliida viidáseappot ovddidit rollas ealáhushutkama ja ealáhusovddideami láchččin ja ovddideaddjin. Sámedikki bargu guoská buot ealáhusaide ja ferte gehččojuvvot fárrolaga dikki bargamušaiguin guovlopolitihkalaš oassálastin.

Innovašuvdna Norgga ulbmilin lea ovddidit fitnodat- ja servodatekonomalaččat gánnáhahtti ealáhusaid miehtá riikka ja čoavdit guovlluid ja regionnaid ealáhuslaš vejolašvuodaid dan bokte váikkuhit hutkamii, internationaliseremii ja profileremii.

Dán šiehtadusa ulbmilin lea ahte guovlluovddidanvuogádat, man Innovašuvdna Norga ja Sámediggi ovddastit, galgá ovttas bargat sámi guovlluid ealáhusovddideami hárrái riikkas. Ovttasbarggu bokte galgá máhtolašvuoda lonuhallan sámi kultuvrra ja ealáhusovddideami birra nannejuvvot, ja dasto gávnnahit buriid proševttaid mat nannejit árvoháhkama ealáhuseallimis.

Dán hárrái lea deatalaš bargat ovttas regionála searvevuodain, man oktavuodas fylkka-gielda, fylkkamánni ja Innovašuvdna Norga leat guovddáš oassálastit. Searvevuolta galgá leat mielde buktimin gelbbolašvuoda ja fuolaheamen ahte oppalaš ealáhuslaš bargu regionnas árrjalaččat oktiordnejuvvo. Bargguid ja ovddasvástádusaid juogadeapmi daid oassálastiid gaskkas mat barget ealáhusovddidemiin, ferte leat čielggas ja doaibmi.

Árvobuvttadeaddji ja gánnáhahtti ealáhuseallin lea deatalaš vuodđun bisuhit ja sihkkarastit báikkiid gos lea buorre bargat, ássat ja bajásšaddat, bajásdoallamii ja sihkkarastimii. Fitnodagat fertejit nagodit gilvalit báikkálaččat ja riikkaidgaskasaččat ja dain galgá leat dáidu heivehit iežaset márkandilálašvuodaide. Ealáhus- ja innovašuvdnapolitihkka galgá láchčit dilálašvuodaid dasa ahte vuodđuduvvon ja ođđa fitnodagat sáhttet ásahit boahtteáiggi bargosajiid.

2. Ovttasbargosuorggit.

Bealit áigot ovttasrádiid:

- Váikkuhit dan ahte áddejupmi dan birra mii lea beliid ovddasvástádus sámi guovlluid ealáhusovddideamis, buoriduvvo, ja beliid rolla servodatovddideaddjin nannejuvvo.
- Viidáseappot ovddidit buriid regionála ovddidan- ja ovttasbargoarenaid.
- Oktiordnet diehtujuohkin-, oahpahas- ja movttiidahttinbarggu sámi gielddaid guovdu earret eará fierpmádaga bokte vásáhusgaskkusteamii ja oahpahusa ektui.

- Bargat dan ala ahte eanet ollislaš almmolaš ealáhusveahki ovddiduvvo sámi guovlluin Norggas.
- Oktiordnet váikkuhangaskaomiid geavaheami ja muđui gulahallat gaskaneaset proševttaid birra gustovaš lágaid ja njuolggadusaid ektui (omd. láhkamearrá-dusaid jávohisvuodageaskku birra, EEO stáhtadoarjjanjuolggadusaid birra jna.).
- Geahččalit doallat ovttalágan geavahusa daid doaibmabijuid oktavuodas main lea oktasaš ruhtadeapmi

3. Vuoruhuvvon suorggit.

Mátkealáhusat ja vásáhusealáhusat.

Bealit oidnet ahte dađistaga eanet jerrojuvvojit vásáhusbuktagat, ja dalle maiddá buktat sámi kultuvrra ja eallivugiid vuodul. Luonddu- ja kulturvuđot turisma addá vejolašvuoda ovddidit smávibuš mátkealáhusfálaldagaid mat nagodit gilvalit nationálaččat ja riikkaidgaskasaččat. Deatalaš lea ahte kultuvrra ja historjjá gaskkusteapmi mátkealáhusoktavuodain lea albma ja jáhkehahtti, dakkár etihkalaš dásis mii dávista sámi beroštusaide, norpmaide ja dábiide ja boahtá ávkin sámi báikegottiide.

Eanandoallu ja boazodoallu.

Bealit áigot viidáseappot ovddidit dáláš ealáhusdoaimma ja háhkat ođđa gánnáhahtti ealáhusdoaimma nu ahte geavahišgohtet ealáhusaid rikkis olmmošlaš ja ávnaslaš resurssaid. Eanandoalus sáhtášii hukset ođđa doaibmavisttiid ja divodit ovddeš visttiid, buoridit gelbbolašvuoda ja investeret smávibuš biepmo ja eará lassiealáhusaid ektui.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeanttas lea ovddasvástádus árbevirolaš boazodoalus. Bealit vuoruhit árvoháhkama lasiheami ođđa lassiealáhusaid ovddideami bokte. Bealit leat ovttaoaivilis das ahte lávgadeappot bargat ovttas boazoárvoháhkanprográmmain.

Lotnolasealáhusat.

Dán lágan ealáhusheiveheamis lea guhkes árbevierru báikegottiin. Lotnolasealáhusat leat leamaš deatalaččat árvoháhkamii servodagas ja bealit áigot viidáseappot ovddidit ealáhusaid gilvalandáiddu vai dat buvttášii birgejumi eambbogiidda. Dát dahkkojuvvo álgagiid, prográmmabarggu ja váikkuhangaskaomiid geavaheami oktiordnema bokte. Sámediggi áigu bovdet Innovašuvdna Norgga searvat fágalaš forumii mii lea lotnolasealáhusaid árvoháhkanprográmma várás. Dan lassin lea dárbu eanet doallat oktavuoda Beliid gaska dalle go sierra doaibmabijut árvoháhkanprográmmas álggahuvvojit.

Duodji

Dán ealáhusas leat guhkes árbevierut sámi guovlluin. Bealit leat ovttaoaivilis das ahte vuoruhit hutkama oážžun dihte ceavzilis duodjedoaimmaid. Dujiin bargojuvvo dávjá lotnolagaid eará ealáhusaiguin, muhto seamma deatalaš lea lámčit ollesáigedoaimmaid. Dujiin barget eanaš nissonolbmot, ja maiddá dan geažil lea deatalaš lámčit ollesáige duodjedoaimmaid.

Kulturealáhusat

Ealáhusvuđot sámi dáidagis ja kultuvrras leat stuorra márkanvejolašvuodát riikkalaččat ja riikkaidgaskasaččat, ja berre leat eanet ángiruššan daid ealáhusaid ja fitnodagaid

árvoháhkama buoridemiin main lea sámi dáidda ja kultuvra oassin iežaset doaimmain. Dáikko berre Sámediggi leat mielde Innovašuvdna Norgga álgagiin nationála dásis vai sámi kultuvrra sáhtta heivehit proševttaide ollislaččat sihke mii guoská geografijii ja hábmemii. Bealit leat ovttaoavvilis das ahte lea deatalaš ovddidit ceavzilis doaimmaid mat leat vuodduvuvvon ealáhusvuđot sámi dáidagii ja kultuvrii.

Nissonolbmot ja nuorat ealáhusain

Sámi nissonolbmui ja nuorain lea earret eará kultuvrra, mátkeealáhusaid ja lotnolas-ealáhusaid oktavuodas stuorra vejolašvuodát searvat. Dán sáhtta movttiidahttit dan bokte ahte fállat bálvalusaid smávibuš doaimma, fitnodatgelbbolašvuoda ja innovašuvnna fierpmádaga siskkobealde. Deatalaš lea maiddái movttiidahttit sámi nissonolbmuid ja nuoraid ásahit iežaset doaimma ja searvat ealáhusovddideapmái muđui ge.

Mariidnaealáhusat

Mariidnaealáhusat gullet deatleamos sámi ealáhusaide ja daid ektui lea erenoamáš dárbu ángiruššat innovašuvnnain ja ovddidemiin. Bealit leat ovttaoavvilis das ahte viidáseappot ovddidit mariidnaealáhusaid ávnnaslaš vuodđun ássamii ja barggolašvuhtii sámi guovlluin. Dán sáhtta dahkat go oktiiordne álgagiid, prográmmabarggu ja váikkuhangaskaomiid geavaheami. Erenoamáš deatalaš lea doarjut smávibuš fitnodagaid, ekologalaš oktavuodaid dutkama ja ovddidit ođđa ealáhusaid mariidna birrasis. Akvakultuvraealáhusa oktavuodas ferte erenoamážit vuhtii váldit váikkuhusaid mat čuhcet birrasii ja báikegottiide.

4. Ovttasbarggu organiseren ja bistu.

Bealit áigot dakkár stuorát proševttaid oktavuodas, mas gullet dán šiehtadussii ja dalle go lea vejolaš, oktiiordnet váikkuhangaskaomiid geavaheami ja vuoruhemiid.

Direktevradássásaš ovttasbargolávdegottis galgá leat válđoovddasvástádus šiehtadusa ollašuhttimis. Beliin galget leat uhcimusat guokte bistevas jahkásaš diehtujuohkinčoahkkima ealáhusovddideami birra ja miellasepmosit njukčamánuš-cuoŋománuš ja čakčamánuš-golggotmánuš.

Beliin lea ovddasvástádus gohččut čoahkkimiidda vurrolagaid. Innovašuvdna Norga gohčču vuosttaš gearddi čoahkkimii 2009 giđa.

Čoahkkimiin galget doaimaplánat ja bođusjuksan politihkalaš dingojumiid ektui leat bistevas bargamuššan.

Čoahkkimiid olggobealde vurdojuvvo ahte bealit bovdejit goabbat guoimmiska dakkár čoahkkimiidda, konferánssaide ja semináraide mat lunddolaččat gullet dán šiehtadussii.

Beliin galgá leat oktilis gulahallan gaskaneaskka ja regionála searvevuoda eará oassálastiiguin ja galget árjjalaččat ovttasbargat dainna ulbmiliin ahte ollašuhttit šiehtadusa ulbmiliid.

Bealit áigot oahpásmahttit šiehtadusa guoskevas eiseválddiide ja oassálastiide báikkálaččat, regiovnnalaččat ja guovdilit.

Beliid hálđdahusdirektevrrat čoahkkanit oktii (1) jahkái ságaškuššat šiehtadusa ollašuhttima ja evttohuvvon vuoruhandoaimabijuid boahte jahkái.

Šiehtadus čállojuvvo dárogillii ja sámegillii ja dan vuolláičállá bajimus
hálddahušjodiheaddji. Bealit rádjjet sihke sámegiel ja dárogiel veršuvnna.

Dát šiehtadus gusto 01.01.2011 rádjai.

Karášjohka 11.02.2009

Innovašuvdna Norgga bealis

Sámedikki bealis

Siri Bjerke
Divišuvdnadirektevra

Rune Sverre Fjellheim
Sámediggedirektevra